

ЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ СПРОЩЕНИХ ПРОВАДЖЕНЬ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

SIGNIFICANCE AND PECULIARITIES OF RELATED PROCEEDINGS IN THE ADMINISTRATIVE COURT OF UKRAINE

Палій С.А.,

здобувач кафедри адміністративного та митного права
Університет митної справи та фінансів

Стаття присвячена спрощеним позовним провадженням в адміністративному судочинстві. На підставі аналізу законодавства та практики його застосування виокремлено особливості спрощених проваджень в адміністративному судочинстві, з'ясовано їх значення для швидкого та в розумні строки здійснюваного вирішення публічно-правових спорів.

Ключові слова: суд, судочинство, адміністративне судочинство, позовне провадження, загальне провадження, спрощене провадження.

Статья посвящена упрощенным исковым производствам в административном судопроизводстве. На основании анализа законодательства и практики его применения выделены особенности упрощенных производств в административном судопроизводстве, выяснено их значение для быстрого и в разумные сроки осуществляемого решения публично-правовых споров.

Ключевые слова: суд, судопроизводство, административное судопроизводство, исковое производство, общее производство, упрощенное производство.

The article is devoted to simplified lawsuits in administrative court proceedings. On the basis of the analysis of the legislation and practice of its application, the features of simplified proceedings in administrative legal proceedings are singled out, their significance is determined for a quick and reasonable time for solving public-legal disputes.

The main form of litigation in the administrative proceeding remains the proceedings. In the administrative procedure, this form is the only one. Proceedings are divided into general and simplified, which applies to certain categories of disputes, the priority of which is the speed of consideration.

With the adoption of the new version of the Code of Administrative Justice of Ukraine, amendments were made to the procedure for consideration and resolution of certain categories of administrative cases, which according to the new CAS Ukraine should be considered in a simplified form of legal proceedings. In addition, a new institution for the consideration and resolution of typical and exemplary cases has become a new domestic law. Such innovations require proper scientific study, both in theoretical and practical aspects.

As follows from the analysis of the provisions of the CAS Ukrainian features of simplified lawsuits in the administrative court of Ukraine is that: for this type of proceedings provided for shortened deadlines for filing applications on the merits (15 days for a statement, 10 days – for explanation of the reference, the timing of the submission of others applications are set by the court); preparatory meeting is not held; separate cases are considered without notice of the parties on the available materials – the court examines the evidence and written explanations set forth in the statements on the merits of the case; provided an expanded list of grounds for refusal to request a hearing in a court session with the call of the parties (Part 6 of Article 262, Article 263 of the CAS Ukrainian). The court denies this in the presence of at least one condition: the nature of the legal relationship and the subject of evidence do not require a court hearing to summon the parties, or if the case is concerned with social benefits, refusal to provide public information, entry and exit to the temporarily occupied territory, the termination or the cancellation of state registration of termination of legal entities, as well as collection of amounts of funds, if their amount does not exceed one hundred living wages.

Key words: court, legal proceedings, administrative proceedings, proceedings, general proceedings, simplified proceedings.

Нова редакція Кодексу адміністративного судочинства містить чимало цікавих новинок. Деякі з них є зовсім новими процесуальними інститутами, інші – вдосконалені конструкції, що діяли раніше. Також це стосується форм адміністративного судочинства.

Основною формою судового провадження в адміністративному судочинстві залишається позовне провадження. В адміністративному судочинстві така форма є єдиною. Позовне провадження поділяється на загальне та спрощене, що застосовується до окремих категорій спорів, пріоритетом у розгляді яких є швидкість.

Із прийняттям нової редакції Кодексу адміністративного судочинства України були внесені зміни у процедури розгляду і вирішення окремих категорій адміністративних справ, які згідно з новим КАС України мають розглядатися у спрощеній формі судочинства. Крім того, новим для вітчизняного законодавства став інститут розгляду та вирішення типових та зразкових справ. Такі новації потребують належного наукового вивчення як у теоретичному, так і в практичному аспекті.

Проблематика спрощених форм судочинства привертала увагу багатьох вчених, серед яких варто виділити праці таких, як: В.І. Бобрик, М.В. Вербіцька, Г.В. Власова, К.В. Гусаров, Н.А. Громошина, А.О. Загма, В.В. Комаров, Т.М. Кучер, Н.С. Карпов, В.Я. Корсун, Л.М. Лобойко, Д.Д. Луспеник, В.І. Тертишніков, О.І. Угриньовська, І.В. Удальцова, С.Я. Фурса, К.А. Царегородцева,

А.В. Форостяний, М.Й. Штефан, А.В. Шабалін, В.В. Ярков та ін. Однак спрощені провадження в адміністративному судочинстві залишаються майже не вивченими. Тому метою статті є дослідження особливостей та значення спрощених проваджень в адміністративному судочинстві.

Загальне позовне провадження в адміністративному судочинстві призначено для розгляду всіх справ, які у зв'язку зі складністю, кількістю учасників та особливостями предмета доказування не можуть бути розглянуті в порядку спрощеного провадження.

Розгляд справи в порядку загального позовного провадження передбачає проходження всіх передбачених кодексом стадій судового процесу, а саме:

1) подання до відповідного суду позову, який відповідає вимогам процесуального закону;

2) вирішення питання про відкриття провадження у справі (або залишення позовної заяви без руху, повернення позову, відмова у відкритті провадження);

3) підготовче провадження, під час якого учасники подають суду заяви по суті справи, а також клопотання з процесуальних питань. У підготовчому провадженні суд проводить підготовче судове засідання, де розглядає клопотання учасників, вирішує питання залучення третіх осіб, витребування доказів, призначення експертизи, примирення сторін, колегіального розгляду справи та інші процесуальні питання. За результатами підготовчого судового засідання суд може залишити позов без розгляду,

закрити провадження у справі або закрити підготовче провадження та призначити справу до розгляду по суті. У випадку визнання позову відповідачем суд може в підготовчому засіданні ухвалити рішення по суті спору;

4) розгляд справи по суті включає такі етапи: відкриття розгляду справи по суті (встановлення явки учасників, оголошення складу суду, роз'яснення учасникам їхніх прав та обов'язків, розгляд клопотань); з'ясування обставин справи та дослідження доказів (вступне слово учасників, питання, дослідження судом доказів, додаткові пояснення учасників); судові дебати (заклучне слово учасників, репліки);

5) ухвалення судом рішення по суті справи (новою редакцією цивільного і господарського процесуального кодексів передбачена можливість у певних випадках вирішувати питання про судові витрати в окремому судовому засіданні вже після ухвалення рішення по суті).

Спрощене провадження в адміністративному судочинстві призначено для тих справ, які у зв'язку зі складністю, кількістю учасників та особливостями предмета доказування не потребують проведення судового засідання, заслуховування сторін. І в цілому справа може бути розглянута суддею за наявними в ній матеріалами. У спрощеному позовному провадженні можуть розглядатися справи, для яких пріоритетом є швидкість вирішення публічно-правового спору.

У порядку спрощеного позовного провадження обов'язково підлягають розгляду малозначні справи (в КАС України називаються справами незначної складності). У КАС України до малозначних віднесено 11 категорій справ (ч. 6 ст. 12), зокрема щодо публічної служби, надання публічної інформації, соціальних виплат, припинення та скасування державної реєстрації, припинення юридичних осіб, в'їзду і виїзду на тимчасово окуповану територію, типові та інші справи, які суд визнає нескладними [1].

Умови, за яких суд має право розглядати справи в загальному або спрощеному позовному провадженні, визначаються в КАС України.

У КАС України також встановлено випадки, коли розгляд справ у спрощеному позовному провадженні не допускається. До таких категорій справ віднесено чотири види: оскарження нормативно-правових актів, примусове відчуження земельної ділянки, про відшкодування шкоди чи стягнення грошових коштів, якщо їх сума не перевищує 500 розмірів прожиткового мінімуму (ч. 4 ст. 257 КАС України) [1].

Варто також звернути увагу на ст. 168 КАС України, згідно з якою Позов пред'являється шляхом подання позовної заяви в суд першої інстанції, де вона реєструється, та не пізніше наступного дня передається судді. Позивач має право в позовній заяві заявити клопотання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження, якщо такий розгляд допускається КАС України [1].

Про прийняття позовної заяви до розгляду та відкриття провадження у справі суд постановляє ухвалу, в якій також зазначається, за якими правилами позовного провадження (загального чи спрощеного) буде розглядатися справа (ст. 171 КАС України).

Під час вирішення питання про розгляд справи за правилами спрощеного або загального позовного провадження суд враховує:

- 1) значення справи для сторін;
- 2) обраний позивачем спосіб захисту;
- 3) категорію та складність справи;
- 4) обсяг та характер доказів у справі, в тому числі, чи потрібно у справі призначити експертизу, викликати свідків тощо;
- 5) кількість сторін та інших учасників справи;
- 6) чи становить розгляд справи значний суспільний інтерес;

7) думку сторін щодо необхідності розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження [1].

Суд має відмовити в розгляді справи за правилами спрощеного позовного провадження або постановити ухвалу про розгляд справи за правилами загального позовного провадження, якщо після прийняття судом до розгляду заяви позивача про збільшення розміру позовних вимог або зміну предмета позову справа підпадає під дію частини четвертої цієї статті.

Суд розглядає справи за правилами спрощеного позовного провадження протягом розумного строку, але не більше шістдесяти днів із дня відкриття провадження у справі.

Розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження здійснюється судом за правилами загального позовного провадження, однак з урахуванням особливостей, визначених у ст. 262 КАС України.

Розгляд справи по суті за правилами спрощеного позовного провадження починається з відкриття першого судового засідання. Якщо судові засідання не проводиться, розгляд справи по суті розпочинається через тридцять днів, а у випадках, визначених ст. 263 КАС України, – через п'ятнадцять днів із дня відкриття провадження у справі.

Підготовче засідання під час розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження не проводиться. Якщо для розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження відповідно до цього Кодексу судові засідання не проводиться, процесуальні дії, строк вчинення яких відповідно до цього Кодексу обмежений першим судовим засіданням у справі, можуть вчинятися протягом тридцяти днів, а у випадках, визначених ст. 263 КАС України, – протягом п'ятнадцяти днів із дня відкриття провадження у справі [1].

Перше судові засідання у справі проводиться не пізніше тридцяти днів із дня відкриття провадження у справі. За клопотанням сторони суд може відкласти розгляд справи з метою надання додаткового часу для подання відповіді на відзив та (або) заперечення, якщо вони не подані до першого судового засідання з поважних причин. Суд розглядає справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами, за відсутності клопотання будь-якої зі сторін про інше. За клопотанням однієї із сторін або з власної ініціативи суду розгляд справи проводиться в судовому засіданні з повідомленням (викликом) сторін.

У ст. 263 КАС України передбачені види справ, які суд розглядає за правилами спрощеного провадження, однак без виклику сторін (у письмовому провадженні). До цих категорій справ відносяться справи щодо:

- 1) оскарження бездіяльності суб'єкта владних повноважень або розпорядника інформації щодо розгляду звернення або запиту на інформацію;
- 2) оскарження фізичними особами рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат та пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг;
- 3) припинення за зверненням суб'єкта владних повноважень юридичних осіб чи підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців у випадках, визначених законом, чи відміни державної реєстрації припинення юридичних осіб або підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців;
- 4) стягнення грошових сум, що ґрунтуються на рішеннях суб'єкта владних повноважень, щодо яких завершився встановлений цим Кодексом строк оскарження та сума яких не перевищує сто розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;

5) оскарження фізичними особами рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо в'їзду (виїзду) на тимчасово окуповану територію [1].

Справи, визначені частиною першою цієї статті, суд розглядає у строк не більше тридцяти днів із дня відкриття провадження у справі.

З урахуванням вищевказаного ми можемо зробити деякі узагальнення. По-перше, спрощене позовне провадження в адміністративному судочинстві має важливе значення з огляду на необхідність швидкого, в розумні строки здійснюваного вирішення публічно-правових спорів. Вельми важливою складовою частиною у функціонуванні інституту спрощених проваджень у суді першої інстанції є неухильне дотримання прав і свобод людини.

Спрощене провадження в адміністративному судочинстві спрямоване на захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб у чітко встановлених КАСС України випадках протягом короткого строку, що не повинен перевищувати 60 днів із дня відкриття провадження по справі. Така процедура має дисциплінувати учасників процесу та обмежити можливості для зловживання процесуальними правами та затягування строків розгляду справ.

По-друге, як впливає з аналізу положень КАС України, особливості спрощеного позовного провадження в адміністративному судочинстві України полягають у тому, що: для цього різновиду провадження передбачені скорочені строки подання заяв по суті справи (15 днів для відзиву, 10 днів – для пояснень на відзив, строки подання інших заяв встановлюються судом); підготовче засідання не проводиться; окремі справи розглядаються без повідомлення сторін за наявними матеріалами – суд досліджує докази та письмові пояснення, викладені в заявах по суті справи; передбачений розширений перелік підстав для відмови у клопотанні про розгляд справи в судовому засіданні з викликом сторін (ч. 6 ст. 262, ст. 263 КАС). Суд відмовляє в цьому за наявності хоча б однієї умови: характер правовідносин і предмет доказування не вимагають проведення судового засідання з викликом сторін, або якщо розглядається справа щодо соціальних виплат, відмови в наданні публічної інформації, в'їзду і виїзду на тимчасово окуповану територію, припинення або скасування державної реєстрації припинення юридичних осіб, а також стягнення сум коштів, якщо їх сума не перевищує сто прожиткових мінімумів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

УДК 342.9

ФУНКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО БЮРО ІНТЕРПОЛУ УКРАЇНИ

FUNCTIONS OF INTERPOL NATIONAL CENTRAL BUREAU IN UKRAINE

Паніотов Є.К., аспірант

*Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука
заступник начальника*

*Департамент міжнародного поліцейського співробітництва
Національної поліції України*

Стаття присвячена класифікації й аналізу функцій Національного центрального бюро Інтерполу України, а саме Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України – підрозділу, на який згідно з законодавством покладено виконання завдань і функцій Національного центрального бюро Інтерполу. Функції Національного центрального бюро Інтерполу аналізуються з погляду адміністративного права. Запропонована класифікація цих функцій охоплює основні, на думку автора, сфери і напрями діяльності Національного центрального бюро Інтерполу.

Ключові слова: НЦБ Інтерполу, міжнародне співробітництво Національної поліції, функції Інтерполу, комунікаційна система Інтерполу, Департамент міжнародного поліцейського співробітництва.

Статья посвящена классификации и анализу функций Национального центрального бюро Интерпола Украины, а именно Департамента международного полицейского сотрудничества Национальной полиции Украины – подразделения, на которое согласно законодательству возложено выполнение задач и функций Национального центрального бюро Интерпола. Функции Национального центрального бюро Интерпола анализируются с точки зрения административного права. Предложенная классификация этих функций охватывает основные, по мнению автора, сферы и направления деятельности Национального центрального бюро Интерпола.

Ключевые слова: НЦБ Интерпола, международное сотрудничество Национальной полиции, функции Интерпола, коммуникационная система Интерпола, Департамент международного полицейского сотрудничества.

In the article there are analyzed the classification of functions and the functions of Interpol National Central Bureau of Ukraine (hereinafter – NCB Interpol).

An author underlines that currently in Ukraine functions of NCB Interpol are fulfilled by International Police Cooperation Department of National Police of Ukraine. Also there are a lot of researches in sphere of jurisprudence in regard to activities of Ukrainian unit of Interpol, namely in the fields of international law, administrative law, criminalistics etc. Provisions stated in this article were made in the field of administrative law.

Functions of NCB Interpol are contained in some of Ukrainian legal acts which regulate activities of International Police Cooperation Department of National Police of Ukraine as well as National Police as a whole.

It is proposed in the article that there are four key spheres of NCB Interpol activities which may be defined from the point of view of administrative law, namely, providing of international police co-operation in crime combating, internal providing of document workflow, IT maintenance, strategic tasks & projects.

Such sphere as providing of international police co-operation in crime combating includes such functions as receiving / sending requests in issues of crime investigations, search of wanted fugitives, co-ordination of international law-enforcement operations.

Providing of internal document workflow means all the functions of NCB officers connected with processing of information within NCB, namely some complicated procedures connected with registration of documents, processing of data in NCB's databases etc.